

STYRESAK 36/17

MATKULTURSENTER I AKTIVITETSHUSET I ODDERØYA MUSEUMSHAVN

Går til

Styrets medlemmer

Styremøte

18. oktober 2017

Saksbehandler

Gro Eikeland, John Olsen

Saksfremlegg

Det vises til styresak 23/17 for bakgrunn i saken og til vedtak gjort i styremøte 31. august:

Styret gir administrasjonen, sammen med styreleder, fullmakt til å arbeide videre med å utrede et samarbeid med Geitmyra matkultursenter med sikte på etablering av et matkultursenter i aktivitetsbygget i Odderøya museumshavn.

Som nevnt i sak 23/17 behandlet Cultiva rapporten/søknaden fra Geitmyra matkultur-senter i sitt styremøte 19. juni i år, uten å fatte endelig vedtak. Styret i Cultiva ba om at Geitmyra utredet ytterligere inntektsmulighetene ved å drive et matkultursenter i Kristiansand og langsiktigheten i prosjektet. Cultivas styre behandlet saken på nytt i sak 39/17 i sitt møte 18. september, med følgende vedtak (med forbehold om styrets godkjenning av ordlyden i protokollen):

- 1) Cultiva er innstilt på å inngå et 5-årig samarbeid med Geitmyra matkultursenter for etablering av et matkultursenter i Nodeviga i Kristiansand.*
- 2) Matkultursenteret samarbeider med lokale utdanningsinstitusjoner og lokale matprodusenter.*

- 3) *Det kan bevilges inntil 5,0 MNOK i 2017/2018 forutsatt tilstrekkelig finansiering fra andre finansieringskilder.*
- 4) *Cultiva skal ha et styremedlem med observatørstatus i det ideelle aksjeselskapet som planlegges etablert.*
- 5) *En eventuell videre medvirkning fra Cultiva vil være betinget av utviklingen i prosjektet, og at Cultiva har tilgjengelige midler til prosjektinvesteringer.*
- 6) *Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide en samarbeidsavtale hensyntatt punktene 1-5.*

Matkultursenter for barn i Odderøya museumshavn

Styret i Vest-Agder-museet ba administrasjonen om å belyse en rekke forhold ytterligere ifm. saken videre.:

1. Forholdet mellom Geitmyra matkultursenter og Vest-Agder-museets formål, samt formålet med etableringen av Odderøya museumshavn.

Vest-Agder-museets formål er å "Gjennom bevaring, forskning, formidling og fornying skal vi gi publikum gode opplevelser og ny innsikt om livet i Vest-Agder." Matkultur, ikke minst sjømat, er en viktig del av Sørlandets kultur og kulturhistorie.

Matkultur har tidligere vært et viktig satsingsområde for museet, som tidligere hadde en egen konservator med mat og matkultur som spesialområde. Da denne personen gikk av med pensjon ble stillingen omprioritert til militærhistorie i tråd med museets faglige satsingsområder. Fremdeles er imidlertid mat og matkultur et viktig arbeidsområde for flere avdelinger.

I forhold til formålet med Odderøya museumshavn konkret, var også mat og matkultur blant temaene som var tatt opp som viktige allerede i forprosjektfasen i 2010. Årsaken til at dette ikke er fulgt opp er mer knyttet til museets tilgang på kompetanse, samt økonomisk handlingsrom for å kunne utvikle også denne delen mer enn at dette ikke har ligget innenfor formålet til havna.

Ledergruppa i Vest-Agder-museet diskuterte i sitt møte 15. august muligheten for et matkultursenter som en del av aktiviteten i Odderøya museumshavn. Ledergruppa er positive og mener at en satsning på maritim/lokal matkultur faglig sett godt lar seg integrere med museets øvrige tematikk i museumshavna, samtidig som at man ved å tilby aktiviteter innenfor undervisning for barn, voksenopplæring/folkehelse og integreringstiltak i enda større grad kan møte elementer innenfor museumsoppdraget generelt og ift. mangfold spesielt.

Etableringen forutsetter imidlertid at dette lar seg løse i kombinasjon med dagens aktivitet, ikke minst museets arbeid med plastbåt og historien til Sørlandets plastbåtprodusenter. Det samme gjelder bruk av arealer som er regulert i eksisterende leieavtaler (Orlogsforeningen) Geitmyra og VAM har drøftet mulighetene for sambruk og kommet frem til en arealfordeling som kan fungere for begge parter. Det forutsetter at museet kan flytte noe av sin aktivitet ut, eller at det etableres aktivitetsrom/utstillinger i containere i uteområdet. Finansiering av slike installasjoner må tas som del av etableringskostnadene for matkultursenteret. Geitmyra må muligens leie ekstra lokaler av Kristiansand Eiendom til kontor/personalrom. Dette må Geitmyra selv avklare.

2. Eksterne premisser for bruk av aktivitetsbygget

Administrasjonen i Vest-Agder-museet anser at et matkultursenter i kombinasjon med en videreføring og videreutvikling av dagens museale aktiviteter i museumshavna (plastbåtsatsning, utstillinger og aktiviteter for barn ute og inne) ikke medfører en endring i premissene for bruken av aktivitetsbygget sett fra tilskuddsyterne til investeringens side (vi mottar ingen faste offentlige driftstilskudd øremerket aktivitetsbygget/museumshavna). Matkultursenteret genererer trolig aktivitet 280 dager i året og vi vil selvsagt måtte tilpasse våre aktiviteter til matkultursenteret (og vise versa), der kanskje en større del av våre aktiviteter foregår utendørs eller i de tilliggende konstruksjoner.

3. Medeierskap i et aksjeselskap med ikke-økonomisk formål

Det foreligger ingen regulering i IKS'ets selskapsavtale eller i Lov om interkommunale selskaper ift. å gå inn som medeier i et ideelt aksjeselskap. Etableringen av

matkultursenteret fordrer ikke opptak av lån og Cultiva stiller som betingelse at prosjektet ikke opptar gjeld ifm. finansieringen av senteret. Cultiva foreslår videre at alle aktiva som opparbeides og eies av selskapet skal tilfalle en lokal institusjon nominert av Cultiva, i fall Geitmyra velger å trekke seg ut. For museet bør dette være greit – forutsatt at fast inventar i bygget tilfaller museet, eller at bygget tilbakeføres til opprinnelig stand.

Cultiva, som viktig bidragsyter i etableringen av det nye matkultursenteret, er klare på at Vest-Agder-museet er ønsket inn i en aktiv rolle i etablering og drift av senteret. For å sikre langsiktighet, faglighet og lokal tilknytning ser Cultiva det som en klar styrke om museet går inn som medeier/meddrifter i det nye ideelle aksjeselskapet. Administrasjonen i Vest-Agder-museet mener en slik modell vil gi museet større mulighet til å integrere matkultursenteret i de øvrige/fremtidige planene museet har i området og til å styre/koordinere driften i samsvar med disse. Gjennom et medeierskap vil museet i større grad kunne påvirke driften slik at området fremstår som en helhet. Dette er ikke minst viktig med tanke på etableringen av det nye museumsbygget lengre inne i Nodeviga. En modell der lokalene kun leies ut til et eksternt ideelt AS, anses ikke som en hensiktsmessig og ønsket modell sett fra museets side, da det gir for liten påvirkning på den helhetlige driften av området.

4. Inntektsmuligheter for matkultursenteret/Kristiansand kommune som bruker av tjenester fra matkultursenteret

På matkultursenteret i Kristiansand vil kombinasjonen av aktiviteter og finansieringskilder være annerledes enn på Geitmyra i Oslo, men nøkkelen ligger i fleksibiliteten i konseptet. Et mangfold av bidragsytere kan fungere godt fordi et matkultursenter består av undervisning, folkehelse, voksenopplæring, kultur- og historieformidling og integrering. Geitmyra har allerede støtte fra Landbruksdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet, der deler av midlene fra disse, spesielt innen sjømat, vil allokere til det nye senteret. Det planlegges også omsøkt nasjonale midler innen helse, miljø og integrering. Av andre mulige "ben å stå på" kan nevnes spesialundervisning for barn og unge, sommerskole, trening for nyankomne flyktninger og folkehelse/kostholdsopplegg.

Når det gjelder Kristiansand kommune spesifikt, har Geitmyra hatt dialog med ordføreren og hans stab, oppvekstssjef, leder av kulturutvalget, medlemmer i pedagogisk komité og politikere. Det er allerede sendt inn søknad til Kristiansand kommune om støtte til "aktiviteter som skal fremme matkultur og folkehelse", der Terje Ness har gitt signaler som tyder på muligheter for en driftsbevilgning allerede i 2018. Kristiansand kommune har signalisert spesiell interesse for opplegg innen matematikk, naturfag og integrering. Geitmyra ser for seg å gjennomføre pilotprosjekter for å skape grunnlag for et langsiktig lokalt tilpasset engasjement fra Kristiansand kommunes side.

Det vil neppe være mulig å få noen mer forpliktene avtale fra kommune eller andre, før senteret er i drift.

5. Utfordringer knyttet til merverdiavgift

Som skissert i saken til forrige styremøte, kan enten museet leie ut deler av lokalene i aktivitetshuset til et eksternt aksjeselskap med ikke-økonomisk formål (ideelt AS) eid av Stiftelsen Geitmyra matkultursenter for barn eller gå inn som medeier i samme type selskap sammen med Geitmyra. Hvilken modell som velges, vil ikke ha noen betydning for merverdiproblematikken, som kan forklares på følgende måte:

Vest-Agder-museet fikk merverdikompensasjon/fritak for merverdiavgift tilsvarende omtrent 3,7 millioner kroner da aktivitetshuset ble bygget i 2014/2015. I den grad vi velger å leie ut lokalene til et selskap (enten vi er medeier eller ei) som driver virksomhet som driver aktivitet som i sin helhet ikke er avgiftspliktig, vil vi måtte betale tilbake en andel av disse midlene vi har fått fritak for avhengig av hvor stor del av bygget selskapets aktivitet opptar. Siden det i 2018, når selskapet planlegger å starte opp sin virksomhet, allerede har gått 3 år siden bygget ble tatt i bruk til egen virksomhet, dreier det seg om 7/10 av fritatt beløp – altså ca. 2,6 millioner kroner – og en del av dette beregnet ut fra typen avgiftsmessig aktivitet som drives og hvor stor del av areal og fellesområder som benyttes. Geitmyras aktiviteter i Oslo er fordelt på ca. 80 % ikke-avgiftspliktig aktivitet (undervisning/opplæring og kurs) og 20 % avgiftspliktige aktiviteter. Det er svært vanskelig å vurdere hvordan denne fordelingen vil bli for matkultursenteret her i Kristiansand og dermed å beregne nøyaktig hvordan endelig regnestykke vil se ut.

Problematikken er diskutert med Agder Revisjonsdistrikt, som kan bidra med en nærmere beregning før det inngås avtale. Utfordringen er også drøftet med Geitmyra, som ser for seg mulige løsninger for i størst mulig grad å unngå tilbakebetaling av midlene. Det kan være alternativer der noe undervisning foregår på Grønt senter og/eller – som for en stor del på Geitmyra i dag – ute i friluft. Det er viktig å understreke at Vest-Agder-museet ikke er innstilt på å gå inn i noen avtale uten at en slik tilbakebetaling av merverdiavgift i sin helhet dekkes inn gjennom det nye selskapets investerings- eller driftsmidler. Om en legger til grunn at Geitmyra vil bruke ca. 40 % av bygget og en fordeling mellom innenfor/utenfor avgiftsområdet omtrent som i Oslo, vil total tilbakebetaling av mva. ligge på anslagsvis kr 850 000.

6. Museets potensiale for egeninntjening

Det er uvisst hvordan etableringen av et matkultursenter vil påvirke museets eget potensiale for inntjening i museumshavna. I dag er dette utfordrende i og med at området tidligere har vært et friluftsområde. En vil anta at antall besøkende og aktivitet i området vil øke betraktelig, på den andre siden arbeider Geitmyra ut fra et non profit prinsipp, noe som nok vil gjøre det ytterligere vanskelig å f.eks. ta billetter e.l. Oppsummert antar museet at potensialet for økt inntjening knyttet til etableringen er begrenset, men at delingen av driftskostnadene med en annen aktør vil bidra til å gjøre museumshavna bærekraftig.

Forslag til vedtak

1. Styret stiller seg positive til etableringen av et matkultursenter som del av Odderøya museumshavn, forutsatt sikkerhet for finansiering, inkludert spørsmålet knyttet til mva.
2. Styret forutsetter at det legges til grunn en areafordeling mellom museum og matkultursenter som gjør at intensjonene bak museumshavna, samt forpliktelsene overfor Orlogsforeningen fremdeles kan ivaretas.
3. Styret ber administrasjonen utrede videre rammene for en organisering av et matkultursenter som et ideelt AS.